

prihlášky do strany možno prijímať od osôb prihlásiacich sa za Slovákov /ak obstoja po stránke politickej minulosti/ ihneď. Tieto osoby je však dobre zvlášť viesť v evidencii. Jedná sa tu o to, aby sme slušných ľudí dostali do strany. Keď sa jedná o spoľahlivých a slušných ľudí, možno im poskytnúť ochranu, aj keď ešte nemôžu byť prijatí do strany.

Do 20. júla t. r. všetky okresné sekretariáty, ktorých sa toto týka, oznámili ÚS(Ústrednému sekretariátu) DS v Bratislave, polit.(ickému) oddeleniu ako prebiehala a v akom štádiu sa nachádza reslovakizačná akcia, s prípadnými vlastnými návrhmi čo do organizovania a podchytenia reslovakizovaných osôb.

S bratským pozdravom

Dr. Ľ. B a a r v. r.
zást.(upca) gen. tajomníka.

Dr. F. H o d ž a v. r.
gen. tajomník.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II., kart. I,

Dokument č. 76

Interpelácia poslancov V. Vagašského a V. Zavackého z 18. júla 1946 vo veci hrubého násillia voči predstaviteľovi Democratickej strany v Giraltovciah zo strany bezpečnostných orgánov.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé 1946.

1. zasedání.

39.

Interpelácia

**poslancov dr Vagašského a Zavackého
ministromi Národnej obrany**

vo veci orgánmi OBZ zbitého a mučeného Andreja Maťaša-Valka z Giraltoviec.

Democratická verejnost' na východnom Slovensku bola po voľbách svedkom akcií, ktorých jediným cieľom bolo znepokojovať a zastrášať obyvateľstvo politicky organizované v Democratickej strane. Z podobných akcií musíme zvlášť vyzdvihnúť udalosť, ktorá v blízkej minulosti spôsobila rozruch medzi slovenským obyvateľstvom v Giraltovciah na Šariši. Dňa 8. júla 1946 večer o 22. hodine bol orgánmi OBZ v Giraltovciah zatknutý okresný predseda Democratickej strany Andrej Maťaš-Valko. Zatknutie previedol nadporučík nezisteného mena v sprievode dvoch vojakov, ozbrojených automatom. Zatknutý Andrej Maťaš-Valko bol potom väznený bez jedla až do 14. hodiny druhého dňa, kedy tie samé vojenské orgány predviedli ho na výsluch. Pri výsluchu bol Andrej Maťaš-Valko neslýchane bitý a neľudsky trýznený, takže skrvavený padol, tvár mu opuchla k nepoznaniu a krv mu tiekla z uší a nosa. Vojenské orgány nútili Andreja Maťaša-Valka, aby seba i skrvavenú podlahu umyl, ba donútili ho, aby lízal vlastnú krv z podlahy. Po takomto mučení bol Andrej Maťaš-Valko ešte kopaný a potom odvezený na Veliteľstvo OBZ v Humennom. Tu bol Andrej Maťaš-Valko konečne ošetrený vojenským lekárom a prepustený na slobodu. Keďže zbitý a trýznený občan Andrej Maťaš-Valko je známy na Šariši aj ako dobrý a zaslúžilý odbojový pracovník, ktorý za svoje zásluhy ihneď po oslobodení ČA(Červenou armádou) sa stal členom rady Okresného národného výboru v Giraltovciah, pýtame sa preto pána ministra Národnej obrany:

1. Či je mu známe, že vo východoslovenských okresoch orgány OBZ zakročujú proti civilnému obyvateľstvu, keď áno, na základe akých predpisov?
2. čo mieni podniknúť, aby prípad neslýchaného odvlčenia a trýznenia Andreja Maťaša-Valka bol urýchlene a nestrane vyšetrený a vinníci príkladne potrestaní?
3. aké opatrenia mieni urobiť v záujme konsolidácie pomerov na východnom Slovensku, aby v budúcnosti boli znemožnené podobné prehmaty orgánov OBZ a tým bola posilnená dôvera občianstva v právny poriadok a že existuje osobná a majetková bezpečnosť?

Praha, dňa 18. júla 1946.

Dr Vagašský, Zavacký,
dr Lettrich, dr. Kempný, dr Josko, inž. Styk, Viboch, dr Kočvara, ing. Filo, Mjartan, Matrka, Vyškovský, dr Böhm, Rožnay, dr Franek, dr Hodža, Cvinček, Horváth, Kulichová-Sutórisová, Žiak, Haško, Baláž, Linczenyi, Daxner, dr Ševčík, dr Belluš, Brieška, Blaško, dr Bugár.

Digitální knihovna. Ústavodárné NS RČS 1946 – 1948 – Tisky, 1. schůze, Úterý 18. června 1946

Dokument č. 77

Odpověď ministra národní obrany L. Svobodu vo věci hrubého násilía voči predstaviteľovi Demokratickej strany v Giraltovciach zo strany bezpečnostných orgánov.

Ústavodárné Národní shromáždění republiky Československé 1946.

2. zasedání

226.

Odpověď

**ministra národní obrany
na interpelaci poslanců dra. Vagašského a Zavackého (tisk 39),
ve věci orgány OBZ zbitého a mučeného Andreje Maťase-Valko z Giraltovců.**

Ministerstvo národní obrany nařídilo ihned, jakmile zvědělo o události v Giraltovcích, přesně podle platných předpisů vojenského trestního soudního řádu vojenskému prokurátoru v Košicích, aby zahájil příslušné trestní řízení, ježto vzešlo podezření z protiprávních činů osob podléhajících vojenské trestní soudní pravomoci.

Vojenský prokurátor v Košicích skutečně také podle tohoto rozkazu již 12. července 1946 zahájil zatímní pátrání proti neznámému pachateli podle § 137 v.(ojenského) tr.(estního) ř.(ádu)

Tímto pátráním bylo pak zjištěno, že

1. podezřelí ze zajištění a z týrání Andreja Maťase-Valko jsou npor. partyzán Juraj Štim a čet.(ař) partyzán František Šuhada,

2. podezřelí z týrání jmenovaného během jeho eskortování z Giraltovců do Humenného jsou svob.(odník) Michal Maďar a voj.(ín) Jaroslav Řeháček,

3. napomáhání k ad 1) a ad 2) uvedeným trestným činům se zúčastnil štábní strážmistr Josef Imrich

II. Poněvadž však pátráním bylo zároveň zjištěno, že npor. partyzán Štim a čet.(ař) part.(yzán) František Šuhada nejsou v činné vojenské službě a že tudíž nepodléhají vojenské trestní